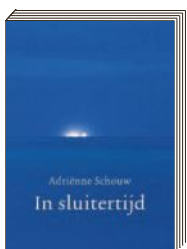

OOK VERSCHENEN

Malka Adler:
Twee broers uit Auschwitz. (*The Brothers of Auschwitz*). Vert. Ernst Bergboer. Mozaiek, 446 blz. € 22,99

De Israëlische schrijver **Malka Adler** was nog jong toen zij de jongens voor het eerst zag; Dov en Yitzhak waren nog tieners toen zij in 1946 in 'haar' dorp kwamen wonen aan het meer van Galilea in Noord-Israël. Nooit durfde zij te vragen waarom de jongens daar alleen woonden, waar hun ouders waren. Pas later begreep zij dat het met de oorlog te maken had. Zestig jaar later belde zij de broers alsnog met de vraag of zij hun levensverhaal aan haar wilden vertellen. Uiteindelijk gingen zij overstag en begon Dov te vertellen over wat het Hongaarse gezin was overkomen toen het in 1944 op transport naar Auschwitz werd gezet. In *Twee broers uit Auschwitz* beschrijft zij met goede pen het leven van de twee jongens in verschillende concentratiekampen en hoe zij uiteindelijk elkaar weer vonden in Buchenwald. Zij herinneren zich de dagen in de kampen met een gruwelijke precisie – misschien dat het geheugen juist pijn en onrecht voor altijd opslaat.

Adriëne Schouw:
In sluitertijd.
Gloude, 252 blz.
€ 21,99

Herinneringen van een heel andere soort zijn die van **Adriëne Schouw** aan haar man die zichzelf in augustus 2012 in hun tuin het leven ontnam. In de autobiografische roman *In sluitertijd* tracht zij die herinneringen, scènes uit hun huwelijk, te 'reconstrueren als inleiding op zijn einde'. Samen met Marius, zoals de man in het boek heet, stapte zij in een samengesteld gezin, ze hadden een druk leven. Dat leek allemaal goed te gaan tot hij versomberde, antidepressiva ging slikken, daarmee stopte omdat de pillen zijn angst en woede dan wel dempten maar tegelijkertijd 'elke betovering neersloegen'. De lezer voelt zich ongemakkelijk bij zoveel vertrouwelijkheden over 'Caro', zoals de vrouw heet, maar vooral over Marius. Wat Schouw zonder meer goed doet is zelfmoord bespreekbaar maken; van het benoemen ervan tot het uiten van kritiek op methodes waarmee bij haar man het gevaar voor suïcide gemeten werd.

Praten over zelfmoordgedachten kan anoniem via de chat op 113.nl of bel 113 of 0800-0113

Div. auteurs en kunstenaars:
Wat Niet Is Maar Kan Zijn. Uitg. Jurgens Maas, 135 blz. € 15

'Als je vandaag zou sterven en één generatie later terugkeert, in welke wereld zou je dan geboren willen worden, ongeacht waar of wie je bent'. Deze vraag werd aan 19 internationale schrijvers en kunstenaars voorgelegd. In *Wat Niet Is Maar Kan Zijn* zijn hun antwoorden te lezen en de kunstwerken met beschrijving te zien. Zo stelt schrijver en columnist Sander Donkers zich voor dat hij terugkeert als Braziliaanse tiener in Rio de Janeiro die in de geschiedenislessen alles leert over het Prachtige Ongeluk dat de wereld heeft getroffen. Schrijver en columnist Clarice Gargard is stellig en betoogt dat we niet alleen moeten denken maar vooral moeten doen zodat onze grootouders die *nu* terugkeren een rechtvaardiger wereld aantreffen. Het unieke werk van de kunstenaars is nog te zien tot eind november op de tentoonstelling *A Fair Share of Utopia*, verdeeld over Den Haag en Amsterdam.

Guido Bindels:
Zuchten van de ziel. Bijzondere muziek in bijzondere tijden.
De Kring, 285 blz.
€ 19,99

Omdat journalist en muzikieliefhebber **Guido Bindels** in de zomer van 2020 even geen zin meer had in al die sombere coronaverhalen of de talkshows waar deskundigen over elkaar heen buidelden, begon hij op Facebook de pagina Zuchten van de ziel. 'Persoonlijke muziekpareltjes met een persoonlijk verhaal'. Elke avond een aflevering die bestond uit muziek, een filmpje plus het verhaal waarom. Bindels werd ook nieuwsgierig naar de smaak en de persoonlijke verhalen van anderen en vroeg gastschrijvers mee te doen. Voor de gelijknamige bundel *Zuchten van de ziel* koos Bindels de beste bijdragen van andere (sport-)journalisten, onbekenden en vele mooie verhalen en muziekkeuzes van Bindels zelf. Hij memoreert bijvoorbeeld het optreden afgelopen voorjaar van (de blinde) Italiaanse tenor Andrea Bocelli die op een helemaal leeg, verstild Piazza del Duomo in Milaan *Ama-zing Grace* zingt.

Maarten Toonder:
De grote Barribal. Voorwoord Michiel Vos. De Bezige Bij, 70 blz. € 9,99

Grappig idee om het oude Olivier B. Bommel-verhaal *De grote Barribal* van **Marten Toonder** (1912-2005) opnieuw uit te geven en het als 'Amerikaanse verkiezingseditie' te presenteren. In het voorwoord van *De grote Barribal* legt Amerika-correspondent **Michiel Vos** uitspraken van Toonders Barribal één op één naast uitspraken van Trump. De grote Barribal is een vermeende reus die alleen met 'duidelijke taal' spreekt, 'rechtvaardige wetten' en 'zwaardere straffen' belooft. Het is dan ook niet moeilijk om in de demagoog Barribal uit de jaren zestig, karaktertrekken van de huidige Amerikaanse president te zien. En om het nog absurdistischer te maken, dicht Vos Bommel zulke goede eigenschappen toe, dat hij gelooft dat de Verenigde Staten beter af zullen zijn met Bommel dan met Trump. Vervolgens volgt een mooie pastiche waaraan een 'heer van stand' moet voldoen om het Witte Huis te bereiken.

Jan Schoenmaker:
De wijkagent.
Ambo/Anthos, 255 blz. € 12,99

Alleen al om zijn baard – toen nog rood – zal hij een imposante verschijning zijn geweest op de Utrechtse tippelzone ('een wat troosteloze ventweg') in Transwijk. In *De wijkagent* tekent oud-politieman **Jan Schoenmaker** zijn herinneringen op aan de bijna twintig jaar dat hij er werkte als wijkagent. Hij maakte mee hoe 'de Baan' veranderde van het afvoerputje van de maatschappij in een veilige werkplek voor prostituees dat internationale navolging kreeg. Met collega's en instanties wist Schoenmaker de vrouwen uit handen van mensenhandelaren te houden. Of zette hij erop in mishandeling door dealers voor de rechter te brengen al waren vrouwen niet altijd bereid mee te werken want 'als een moordenaar gratis dope geeft, doe je geen aangifte tegen hem'.

Margot Poll

Voor de langere versie zie nrc.nl/rubriek/ook-verschienen